

Mansoor Chitzan

Versluierde Instrumenten

MUZIEK EN KUNST
tekst: Wenneke Savenije

Muziek kan zonder woorden verleiden en versieren, verhullen en onthullen, strelen en bijten, verzachten en verzoenen, wijsheid en rust brengen, troost en liefde bieden, je hart breken, je verdrietig of juist heel gelukkig maken. Muziek is een magische 'taal', die zoals Plato al wist het vermogen heeft hele volkstammen in beweging te krijgen. Ten goede of ten kwade. Muziek is er overal en voor iedereen, behalve in Iran, waar vooral 'onze' westerse muziek – van klassiek tot jazz, pop, blues, rap en welke stijl dan ook – streng verboden is.

Muziek werd ten tijde van de Iraanse revolutie door ayatollah Khomeini (1902-1989) beschouwd als potentieel gevaarlijk, als iets dat 'het brein van de jeugd kan aantasten', 'het brein passief en oppervlakkig kan maken', 'iemand uit het domein van het serieuze kan trekken' en uiteindelijk 'niet anders is dan opium'. Muziekscholen en muziekdepartementen van de universiteiten werden gesloten. Aanvankelijk werden alle muziekuitingen in Iran in de ban gedaan, waarna er weer een opening kwam naar muziek die de revolutie verheerlijkte, de strijders aan het front een hart onder de riem stak, of de martelaren beweedde.

Vrouwelijke stemmen mochten niet klinken en muziekinstrumenten mochten niet gezien worden. Wanneer er op de televisie traditionele muziek wordt uitgevoerd, mogen de instrumenten en hun bespelers niet getoond worden. Het verbod op vrouwelijke solozang is nu nog altijd van kracht, en heeft de Iraanse muziekscene diep getekend. Na verloop van tijd ontstond er een kloof tussen de 'officiële' muziek, die was goedgekeurd door de staat, en de undergroundmuziek. De popscene, die tijdens de laatste jaren vóór de revolutie een grote bloei had gekend, werd bijna integraal naar Los Angeles getransplanteerd, waar Iraanse studio's, concertzalen en tv-kanalen uit de grond gestampt werden. Deze in de VS geproduceerde muziek werd in Iran op de zwarte markt verkocht. Later ontstond er een dynamische virtuele publieke sfeer van mobiele telefoons, satellietzenders en internet.

Vanaf 1988 gingen de muziekscholen en muziekdepartementen in Iran weer open, en begon het muziekonderwijs en het concertleven zich mondjesmaat te herstellen, vooral voor zover het de traditionele Iraanse klassieke muziek betreft. Desondanks werden afgelopen zomer in Teheran door de Iraanse politie maar liefst 547 restaurants gesloten, om

geen andere reden als dat dat er muziek werd gespeeld. Daarmee zouden de restaurants zich niet houden aan de strenge Islamitische regels. Er zou zelfs sprake zijn van losbandigheid. Om dergelijk 'immoreel' gedrag tegen te kunnen gaan opende de politie een telefoonnummer, waar Iraniërs sms'jes naartoe kunnen sturen als ze signaleren dat iemand volgens de strenge Islamitische principes iets 'fout' doet. Dat kan gaan om het afdoen van een hoofddoek, het dragen van ongepaste kleren of het bezoeken van een gemengd dansfeestje. Maar ook om het luisteren naar of actief beoefenen van muziek. Je zal er maar wonen, een leven zonder muziek moet verschrikkelijk zijn.

Ondanks de strenge verboden trekt niet elke Iraniër zich iets van deze situatie aan. Muziek wordt illegaal gedownload en stiekem beluisterd. Achter de muren van de huizen wordt wel degelijk muziek gemaakt. Ook

zijn er componisten, ensembles, orkesten en zelfs muziekfestivals. Vooral in Teheran, waar Mansoor Chitzan (1965) zijn schitterende houten

beelden maakt. Deze Iraanse kunstenaar exposeerde meerdere keren in Iran, het Midden-Oosten en in Europese landen als Frankrijk, Duitsland, Denemarken en Nederland. Zijn werk is zowel thematisch als abstract, hij werkt vooral met brons en hout. Zijn broer Amir Chitzan woont in Nederland en zorgt ervoor dat het werk van Mansoor in Europa aandacht krijgt.

Een hoofdthema in het fijnzinnige werk van Chitzan is 'Hidden'. Zo ontstond een reeks houten beelden in de vorm van versluierde muziekinstrumenten. Op een subtiele manier protesteert Chitzan daarmee tegen het Iraanse regiem. Zijn versluierde cello is er één van: een prachtige vermenging van hoop en protest, verlangen naar vrijheid en ondanks alles een ontroerende manifestatie van innerlijke fijngevoeligheid en beschaving.

Voor wie nog op zoek is naar een kerstcadeau of deze dappere Iraanse kunstenaar graag wil ondersteunen: het schitterende beeld is, evenals als al zijn andere versluierde muziekinstrumenten, in Nederland voor een bescheiden bedrag te koop.

INFO

<https://mansoorchitzan.exto.nl>

Mansoor Chitzan: Cello en Doek, h. 152, b. 54, d. 52 cm, gewicht 35 kilo. Te koop bij Galerie Wies Willemsen: www.artivewieswillemsen.nl